

Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220, www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

WSTĘPNE STANOWISKO

do projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw

W dniu 26 lipca b.r. rząd ogłosił projekt ustawy zmieniającej przede wszystkim przepisy podatkowe i realizujący program społeczno-gospodarczy „Polski Ład”, którego założenia zostały przedstawione 15 maja 2021. Związek Rzemiosła Polskiego przedstawia uwagi oraz wątpliwości dotyczące zaproponowanych zmian w prawie podatkowym, koncentrując się na tych, które w sposób istotny wpłyną na działalność mikro- i małych firm, w szczególności niewielkich firm rzemieślniczych.

1 Podwyższenie kwoty wolnej od podatku oraz progu podatkowego

Podwyższeniu do 30.000 zł ulegnie „kwota wolna” od podatku dla ogółu podatników podatku dochodowego od osób fizycznych obliczających podatek według skali podatkowej. Podwyższenie „kwoty wolnej” od podatku należy ocenić pozytywnie. Uważamy, jednak, że jej wprowadzenie zostanie zniwelowane przez znaczące zwiększenie obciążeń fiskalnych wynikających ze zmiany zasad opłacania składki zdrowotnej (komentowane dalej), które dotkną podatników średnio- i więcej zarabiających, głównie przedsiębiorców. Do pewnego poziomu dochodów zwiększenie obciążeń fiskalnych jest rekompensowane przez zwiększoną kwotę wolną, natomiast powyżej dochodu miesięcznego ok. 6.000 zł (opodatkowanego wg skali) zmiany wpłyną negatywnie na sytuację większości podatników. Dla wielu przedsiębiorców efektywna stopa opodatkowania wzrośnie, a zwiększenie obciążeń będzie bardziej dotkliwe wraz ze wzrostem dochodów. Koszty reformy ponoszone przez osoby lepiej zarabiające będą nieproporcjonalnie wysokie do korzyści osób niewiele zarabiających.

Należy zauważyć, że negatywne zmiany odczują mikroprzedsiębiorcy (opodatkowani wg skali), którzy nie będą mogli skorzystać z ulgi dla klasy średniej, częściowo rekompensującej zwiększone obciążenia podatkowo-składkowe. Wzrost opodatkowania przedsiębiorców, szczególnie tych mniejszych, może zakończyć się podwyżką oferowanych przez nich usług i towarów, w szczególności w branżach, dla których popyt jest częściowo „sztywny” (branże oferujące produkty i usługi „pierwszej potrzeby) lub zwolnieniami pracowników. Wzrost cen produktów odczują najdotkliwiej mniej zarabiający podatnicy.

2 Ulgi podatkowe dla klasy średniej

W projekcie ustawy przewidziano ulgę w podatku dochodowym dla osób zatrudnionych na umowę o pracę osiągających roczny dochód w przedziale od 68.412 zł do 133.692 zł rocznie. Ulga ma zapewnić, że zmiany ograniczające możliwość odliczania składki zdrowotnej od podatku, będą

neutralne dla podatników zatrudnionych na umowę o pracę z dochodem od 5 701 zł do 11.141 zł miesięcznie.

Nie rozumiemy, dlaczego ulga dla klasy średniej będzie dostępna jedynie dla pracowników, i w rezultacie w sposób zupełnie nieuzasadniony różnicuje grupy podatników rozliczających się wg tych samych zasad. Uważamy, że ulga podatkowa powinna być dostępna również dla przedsiębiorców, o ile rozliczają się oni wg skali podatkowej, dla osób wykonujących umowy zlecenie oraz emerytów.

Związek reprezentuje grupę przedsiębiorców, prowadzących działalność w dużej części jednoosobowo, która prowadzi firmę w oparciu o posiadane kwalifikacje. Zakładamy, że włączenie z ulgi przedsiębiorców ma na celu zniechęcenie do tzw. samozatrudnienia, jednak zmiany uderzą również w przedsiębiorców faktycznie prowadzących działalność na własny rachunek, niezależne ekonomicznie i organizacyjnie firmy. Kolejną kwestią jest zamierzone w przepisach ograniczenie nadużywania umów zlecenie (obok samozatrudnienia). Naszym zdaniem zjawisko to ma miejsce głównie w grupach o niższych dochodach, które niezależnie od formy umowy nie skorzystają z ulgi dla klasy średniej. Przepisy te nie będą więc zachętą do zatrudniania na umowy o pracę, osób dotychczas „wypychanych” na umowy śmieciowe (lub samozatrudnienie).

3 Zmiany zasad opłacania i likwidacja odliczania składki na ubezpieczenie zdrowotne

Projekt zmian zakłada, że dochód będzie podstawą wymiaru składki dla przedsiębiorców przede wszystkim opłacających podatek dochodowy na zasadach określonych według skali podatkowej oraz na zasadach podatku liniowego. Dodatkowo składką zdrowotną opłacaną na nowych zasadach zostaną objęte osoby powołane do pełnienia funkcji na mocy aktu powołania, które z tego tytułu pobierają wynagrodzenie, a więc członkowie zarządu osób prawnych (spółek, organizacji pozarządowych). Oprócz zmiany zasad obliczania składek na ubezpieczenia zdrowotne, projekt przewiduje również całkowitą likwidację możliwości odliczania opłaconej składki od podatku dochodowego dla wszystkich podatników (zarówno przedsiębiorców, jak i pracowników, zleceniobiorców).

Poniżej przedstawiamy uwagi do zaprojektowanych zmian:

- likwidacja możliwości odliczenia składki zdrowotnej od podatku, stanowi podniesienie w istotny sposób obowiązujących obciążeń fiskalnych

Proponowane zmiany prowadzą do istotnego zwiększenia obciążeń podatkowych firm - zarówno poprzez wzrost opodatkowania dochodów z działalności jak i zwiększenia kosztów wynagrodzeń pracowników. Dla osób opłacających podatek wg stawki liniowej 19% brak możliwości odliczenia składki zdrowotnej oznacza wzrost opodatkowania dochodu wg stawki 28%; dla osób opłacających podatek stawki 32% (wg skali podatkowej) stawka może wzrosnąć do prawie 40%. Takie rozwiązania w dobie kryzysu wywołanego pandemią i związanych z tym problemów finansowych wielu firm są niezgodne z oczekiwaniami przedsiębiorców. Zwiększenie obciążeń fiskalnych może doprowadzić do redukcji zatrudnienia. W przypadku niektórych branż o „sztywnym” popycie, rosnące koszty prowadzenia działalności zostaną zrekomensowane podwyżką cen. W rezultacie, główny cel zmian, a mianowicie zwiększenie dochodów osób najuboższych, głównie pracowników i

emerytów może być iluzoryczne. Dzisiejsza redukcja podatków zostanie w dużej części pochłonięta przez nieuniknioną podwyżkę cen.

Skutki zmian odczują wszyscy przedsiębiorcy opodatkowani liniowo, bowiem ich nie obejmie nowa kwota wolna, która częściowo ma zniwelować skutki zmian w składce zdrowotnej.

- Nowy system obliczania składki zdrowotnej oznacza wzrost biurokracji i kosztów prowadzenia działalności
- Termin rozliczenia składki zupełnie jest oderwany od terminów rozliczeń podatkowych

Nowe zasady oznaczają konieczność składania deklaracji miesięcznych przez wszystkich przedsiębiorców, nawet niezatrudniających pracowników. Dotychczas duża część przedsiębiorców opłacających składkę tylko za siebie była zwolniona z takiego obowiązku.

Dochód z działalności za dany miesiąc przedsiębiorcy ustalają do 20-go dnia kolejnego miesiąca, w terminie płatności podatku dochodowego, natomiast składka zdrowotna za osobę niezatrudniającą innych ubezpieczonych, płatna jest do 10-go kolejnego miesiąca (lub do 15-go dla płatników dla pozostałych przedsiębiorców). W praktyce skomplikuje to pracę służb finansowo-księgowych, w wielu przypadkach terminowe wyliczenie prawidłowej podstawy będzie niemożliwe i konieczne będą comiesięczne korekty podstawy opodatkowania. Terminy płatności składek powinny zostać dostosowane do terminów opłacania zaliczek na podatek dochodowy, np. do 23-go kolejnego miesiąca.

Niezależnie od pozostałych uwag, Związek uważa, że comiesięczne obliczanie składki jest nadmierną biurokracją. W przypadku wdrożenia projektowanych zmian, należy rozważyć wprowadzenie zasad ustalania podstawy składki podobnie jak to ma miejsce w dzisiejszym tzw. „małym ZUS plus”, tj. na podstawie dochodu z poprzedniego roku kalendarzowego.

- Zasady określania podstawy wymiaru składki zdrowotnej są nieprecyzyjne i budzą wątpliwości,
- Brak precyzyjnych zasad określania (zaokrąglania) stawki zdrowotnej dla ryczałtowców w przypadku jeśli 1/3 składki nie jest podzielna przez 3 (np. przy stawce 14%, 17%);

W projekcie wskazano, że miesięczną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne przedsiębiorcy (m.in. rozliczającego się wg skali podatkowej, podatku liniowego) za kolejne miesiące stanowi dochód stanowiący różnicę między sumą przychodów w rozumieniu przepisów ustawy o PIT osiągniętych od początku roku, a sumą kosztów ich uzyskania, poniesionych o początku roku. Tak ustalony dochód pomniejszany jest o sumę dochodów ustalonych za poprzednie miesiące. Wątpliwości budzi pojęcie „dochodu ustalonego za miesiące poprzedzające”, w przypadku korekty (zmniejszenia) dochodu po opłaceniu składki. Czy w kolejnym miesiącu przedsiębiorca odlicza dochód „skorygowany”, czy „pierwotnie” ustalony jako podstawa naliczenia składki. Jeśli nie ma mechanizmu rozliczania nadpłat w trakcie roku (w przepisach jest tylko mowa o rocznym rozliczeniu podstawy wymiaru składki i ewentualnym zwrocie nadpłaconej składki), to nie będzie możliwości rozliczenia w trakcie roku nadpłaconej we wcześniejszych okresach składki (nadpłacone kwoty zostaną odzyskane dopiero po rozliczeniu rocznej podstawy składek).

- Terminy prawa do korekty rozliczenia rocznego podstawy wymiaru składki oraz prawa do złożenia wniosku o zwrot nadpłaty są zbyt krótkie

Prawo do złożenia wniosku o zwrot nadpłaconej kwoty upływa po miesiącu od terminu złożenia zeznania – w praktyce maksymalny termin na złożenie wniosku upływnie z końcem maja kolejnego roku (dla podatników dla których termin złożenia zeznania upływa z końcem kwietnia). Jednocześnie możliwość składania korekt miesięcznych dokumentów rozliczeniowych, kończy się z upływem drugiego miesiąca po upływie terminu na złożenie zeznania – czyli w większości przypadków z końcem czerwca. Zatem terminy te nie są tożsame – a zakładamy, że to na podstawie korekt deklaracji miesięcznych ZUS dokonuje ewentualnego zwrot nadpłaconej składki. Ograniczenie możliwości korekty do 2 miesięcy od terminu na złożenie zeznania, zupełnie odstaje od realiów gospodarczych. Przepisy powinny umożliwiać korektę rozliczeń rocznych w dłuższych terminach. W sytuacji tak krótkich terminów na złożenie korekty, w jaki sposób przewidziane jest korygowanie podstawy.

W sytuacji jeśli upływnie termin na złożenie wniosku o zwrot nadpłaconej składki, rozumiemy, że niezwróconą płatnikowi nadpłatę Zakład zaliczy na poczet kolejnych składek. Niezależnie od tego uważamy, że termin zwrotu składki powinien zostać wydłużony.

- Konieczność składania wniosku o zwrot tylko przez system teleinformatyczny ogranicza dostępność dla najmniejszych przedsiębiorców, niekoniecznie posiadających zasoby umożliwiające skorzystanie z systemu
- Objęto składkami wynagrodzenia członków zarządu, pełniących funkcję na podstawie powołania – trzeba zauważyć, że w tej grupie znajdują się również członkowie zarządów organizacji pozarządowych – zwiększenie kosztów ich funkcjonowania niekorzystnie wpłynie na ich i tak często trudną sytuację finansową

Końcowo, zupełnie nie rozumiemy, dlaczego mimo objęcia nowymi zasadami właściwie większość podatników, w tym członków zarządu otrzymujących wynagrodzenie z tytułu pełnionej funkcji, wciąż pozostają grupy uprzywilejowane, nie płacące składek na ubezpieczenie zdrowotne: osoby prowadzące działalność nierejestrową, wykonujące umowy o dzieło, jak również rolnicy opłacający symboliczne składki zdrowotne, niezależne od ich sytuacji ekonomicznej. W sytuacji zwiększenia nakładów na służbę zdrowia, partycypować powinni wszyscy obywatele prowadzący działalność zarobkową. Nie widzimy powodu aby podwyższoną daniną publiczną objąć tylko część podatników, głównie przedsiębiorców. W przypadku utrzymania projektowanych zasad opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne, należy rozważyć objęcie nią większej grupy podatników oraz obniżenie stawki składki na ubezpieczenie zdrowotne do poziomu, który złagodzi negatywne skutki zmian w przepisach, np. do wysokości 4-5% dochodu.

4 Obniżka stawek ryczałtu dla niektórych branż

Projekt ustawy zakłada kolejną obniżkę stawek ryczałtowanego podatku od przychodów ewidencjonowanych dla wybranych branż. Przede wszystkim obniżone zostaną stawki ryczałtu od przychodów osiąganych ze świadczenia usług w zakresie opieki zdrowotnej (zawody medyczne) - opodatkowane będą według jednej 14% stawki (niezależnie od tego, czy świadczone będą

osobiście, czy też z pomocą osób zatrudnionych). Podobnie, opodatkowane będą przychody ze świadczenia usług architektonicznych i inżynierskich, usług badań i analiz technicznych oraz w zakresie specjalistycznego projektowania (stawka 14%). Projekt przewiduje również dodatkową, niższą stawkę ryczału w wysokości 12% dla niektórych przychodów związanych ze świadczeniem usług w obszarze IT, (obecnie opodatkowane są według stawki 15%). Pozostałe wolne zawody pozostają na stawce 17%.

Projekt przewiduje kolejną obniżkę stawki ryczału tylko dla wybranych zawodów, podczas gdy pozostałe branże poniosą koszty zwiększonych obciążeń podatkowych, funkcjonując w gospodarce dotkniętej skutkami pandemii. O ile zrozumiałe wydaje się uprzywilejowanie zawodów medycznych, ze względu na pandemię, o tyle nieuzasadnione jest uprzywilejowanie branży IT, czy inżynierów. Jeśli, jak wskazano w uzasadnieniu, obniżka stanowi pomoc przedsiębiorcom w wychodzeniu z kryzysu wywołanego pandemią, to proporcjonalna obniżka stawek powinna objąć również inne branże dotknięte Covid-19 np. obniżkę aktualnej stawki 8,5%. Postulat ten jest uzasadniony również projektowaną likwidacją (dla nowych podatników) karty podatkowej, bowiem większość nowo powstałych firm usługowych będzie wybierała opodatkowanie ryczałem.

5 Likwidacja karty podatkowej dla nowych przedsiębiorców

Projekt ustawy wprowadza zmiany dotyczące opodatkowania w formie karty podatkowej. Stosowanie opodatkowania w formie karty podatkowej będzie dotyczyło wyłącznie podatników, którzy korzystali z tej formy opodatkowania na dzień 31 grudnia 2021 r. i będą kontynuować jej stosowanie. Od 1 stycznia 2022 r. nikt nowy nie będzie mógł złożyć wniosku o zastosowanie opodatkowania w tej formie. W praktyce oznacza to likwidację opodatkowania w formie karty podatkowej.

Związek Rzemiosła Polskiego nie wyobraża sobie możliwości likwidacji karty podatkowej – jest to bowiem podatek z którego przede wszystkim korzystają niewielkie usługowe zakłady rzemieślnicze. Po likwidacji opodatkowania w formie karty koszty prowadzenia niewielkich zakładów usługowych wzrosną, przede wszystkim ze względu na większe obciążenia podatkowe, jak również na dodatkowe obowiązki sprawozdawcze i często związane z tym koszty obsługi księgowej. Likwidacja opodatkowania w formie karty dla „nowych” podatników, będzie powodowała dyskryminację firm, które działają w tych samych uwarunkowaniach (branża, wielkość miejscowości, zatrudnienie) – jedna będzie opodatkowana w formie karty podatkowej na zasadzie kontynuacji, nowe firmy będą z tej możliwości wykluczone.

Dodatkowo, wyższa składka zdrowotna dla przedsiębiorców opłacających kartę podatkową (ustalona na podstawie przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce) oraz brak możliwości jej odliczenia będzie skutkowało wzrostem obciążeń podatkowych i ubezpieczeniowych, wg niektórych szacunków nawet o 100%.

Karta podatkowa to ważna forma opodatkowania dla małych firm, głównie usługowych, prowadzonych w mniejszych miejscowościach i gminach. Istotnym argumentem dla tej grupy przedsiębiorców przemawiającym za korzystaniem z tej formy opodatkowania jest przede wszystkim jasność zasad, przewidywalność co do wysokości płaconych podatków i mała biurokracja. Proponowane warunki odnośnie wysokości i rozliczania składki zdrowotnej są dla tej grupy przedsiębiorców najbardziej obciążające i niekorzystne. Jest to

grupa najłabsza ekonomicznie i proponowane rozwiązania w Nowym Ładzie mogą przyczynić się do likwidacji wielu zakładów głównie rzemieślniczych świadczących niezbędne usługi dla ludności, dla bezpośrednich konsumentów.

6 Ulga w PIT na powrót z emigracji

Projekt przewiduje ulgę dla podatników powracających z emigracji, która ma funkcjonować w formie odliczenia części zapłaconego podatku, w czterech kolejnych latach. Wysokość odliczenia w pierwszym roku wyniesie 50% podatku należnego za „rok bazowy”, którym będzie rok powrotu do kraju, lub rok następny. W drugim roku – 50% podatku należnego obliczonego za pierwszy rok stosowania ulgi. W trzecim i czwartym roku będzie to 50% podatku należnego obliczonego za poprzedni rok stosowania ulgi, czyli odpowiednio za drugi i trzeci rok stosowania odliczenia.

Naszym zdaniem ulgi podatkowe nie są czynnikiem decydującym o powrocie do kraju. Najważniejszą zachętą do powrotu z emigracji, inną niż sytuacje osobiste, są szanse na lokalnym rynku pracy zapewniające powracającym stabilną i dobrze płatną pracę, infrastruktura wspierająca aktywność zawodową (żłobki, przedszkola), większa dostępność mieszkań dla rodzin. Pozostaje kwestią otwartą, ile osób spośród potencjalnie mogących powrócić do kraju, to osoby osiągające na tyle wysokie dochody, że ulga będzie dla nich zachętą do powrotu.

W ocenach skutków regulacji, które zakładają dodatni wpływ ulgi na powrót na dochody budżetu, w ogóle nie uwzględniono efektu emigracji poza Polskę, wywołanej zwiększeniem opodatkowania przedsiębiorców, przewidzianego w projektowanej ustawie. Wielu przedsiębiorców osiągających wyższe dochody, i prowadzących działalność w usługach niematerialnych, dla których koszty przeniesienia rezydencji są stosunkowo niewielkie (pracownicy branż IT, graficy, etc), może zdecydować się na zmianę rezydencji podatkowej zagranicę.

7 Zwolnienie dochodów z odpłatnego zbycia akcji

Dochody z odpłatnego zbycia akcji nabytych w pierwszej ofercie publicznej, pod warunkiem ich posiadania przez okres co najmniej 3 lat. Uważamy, że tego rodzaju ulgi są nieuzasadnione w sytuacji, w której duża grupa przedsiębiorców poniesie koszty reformy podatkowej.

8 Obowiązek prowadzenia ewidencji za pomocą programów komputerowych oraz przesyłania za pomocą środków komunikacji elektronicznej

Zgodnie z projektem podmioty, które prowadzą działalność gospodarczą będą obowiązane do prowadzenia ksiąg rachunkowych, podatkowej księgi przychodów i rozchodów, a także ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, przy użyciu programów komputerowych oraz ich przesyłania w formie elektronicznej, po zakończeniu roku podatkowego (w terminie do upływu terminu dla złożenia zeznania za rok podatkowy). Obowiązek prowadzenia ewidencji środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych za pomocą programów komputerowych będzie dotyczył również przedsiębiorców opodatkowanych w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych. Obowiązek przesyłania ewidencji podatkowych będzie także w trakcie roku podatkowego (co miesiąc lub co kwartał).

Zgodnie z uzasadnieniem dodatkowe dane będą zbierane w celu zmniejszenia obciążeń przedsiębiorców związanych z prowadzeniem kontroli poprzez umożliwienie administracji skarbowej weryfikacji prawidłowości rozliczeń i wykrywania nadużyć w formie zdalnej, oraz zwiększenie ich efektywności. W większości przypadków potencjalne „korzyści” związane z kontrolą rozliczeń przez organy podatkowe mogą być niewspółmierne do kosztów wdrożenia reformy jakie będą musieli ponieść przedsiębiorcy, ale również administracja skarbową. W przypadku niewielkich zakładów usługowych koszty te będą nieproporcjonalne do skali prowadzonej działalności. Ewidencję „papierową” prowadzi obecnie niewiele firm, głównie nie będących podatnikami VAT.

Związek Rzemiosła Polskiego uważa, że powyższe obowiązki powinny ewentualnie objąć większe przedsiębiorstwa, podatników VAT, które posiadają zasoby i infrastrukturę na comiesięczne przesyłanie tych danych. Natomiast niewielkie firmy, w szczególności nie prowadzące ewidencji za pomocą komputera, i korzystające ze zwolnienia z VAT będą musiały ponieść dodatkowe koszty związane z wdrożeniem rozwiązań zapewniających możliwość wysyłki danych w formie elektronicznej, ewentualnie zlecić tego rodzaju usługę na zewnątrz. Przedsiębiorcy nie oczekują ułatwień w rozliczeniach za pomocą aplikacji e-PIT lub e-CIT, w sytuacji, w której nakłada się na nich dodatkowe i uciążliwe obowiązki związane z comiesięczną wysyłką ewidencji podatkowych w formie elektronicznej („JPK”).

9 Przeciwdziałanie tzw. „szarej strefie”

Projekt ustawy przewiduje liczne sankcje podatkowe w związku z nielegalnym zatrudnianiem pracownika lub niewykazaniem w prawidłowej wysokości przychodów ze stosunku pracy. W celu przeciwdziałaniu temu zjawisku projekt ustawy przewiduje następujące sankcje:

- przypisanie pracodawcy, za każdy miesiąc nielegalnego zatrudnienia przychodu w wysokości równoważności minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego na dzień stwierdzenia nielegalnego zatrudnienia. Przychód ten przypisany będzie niezależnie od tego, czy nieuczciwy pracodawca faktycznie wypłacał nielegalnie zatrudnionemu pracownikowi wynagrodzenie i w jakiej wysokości;
- przychodem z działalności gospodarczej będą również przychody z tytułu nielegalnego zatrudnienia oraz przychody ze stosunku pracy w części, w jakiej pracodawca nie ujawnił ich właściwym organom
- wyłączenie z kosztów uzyskania przychodów wypłaconego wynagrodzenia z tytułu nielegalnego zatrudnienia oraz wynagrodzenia ze stosunku pracy w części, w jakiej pracodawca nie ujawnił ich właściwym organom;
- kosztem podatkowym dla pracodawcy nie będą również składki na ubezpieczenia emerytalne od wynagrodzenia z tytułu nielegalnego zatrudnienia oraz od części nieujawnionego wynagrodzenia, pomimo, że będą finansowane z jego własnych środków jako płatnika składek.

W przypadku stwierdzenia nielegalnego zatrudnienia lub zaniżenia podstawy wymiaru składek pracowników, składki (na ubezpieczenia społeczne oraz zdrowotne) oraz podatki należne od wynagrodzenia nielegalnie zatrudnionego pracownika oraz od nieujawnionego wynagrodzenia będą w całości finansowane przez pracodawcę. Pracownik w takiej sytuacji nie będzie ponosił obciążeń podatkowych ani składek na ubezpieczenia, w przypadku ustalenia tych okoliczności. Powyższe rozwiązania będą przewidziane zarówno w przepisach ustawy o PIT jak i CIT.

Cel penalizacji nielegalnego zatrudnienia należy uznać za zasadny, jednak uważamy że konsekwencje przewidziane z tego tytułu w prawie podatkowym mogą być nadmierne. Oczywiście intencją ustawodawcy jest przede wszystkim wprowadzenie sankcji podatkowych, które będą „odstraszały” przedsiębiorców od nielegalnego zatrudnienia. W praktyce jednak to nie surowość kary, ale jej nieuchronność ma działanie prewencyjne. Zaostrzenie przepisów niekoniecznie wpłynie w sposób istotny na zmniejszenie zjawiska „zatrudniania na czarno”. Przede wszystkim to aktywność organów kontroli może zmniejszyć skalę nielegalnego zatrudnienia.

Natomiast obawiamy się, że nowe sankcje dotkną przedsiębiorców, którzy nie zatrudniają pracowników nielegalnie, ale dokonali odmiennej kwalifikacji prawnopodatkowej zawieranych przez siebie umów. Definicja „nielegalnej pracy” w rozumieniu przepisów o instytucjach rynku pracy obejmuje również niezgłoszenie osoby zatrudnionej lub wykonującej inną pracę zarobkową do ubezpieczenia społecznego. Omawiane sankcje mogą znaleźć zastosowania np. w przypadku zmiany przez organy ubezpieczeniowe kwalifikacji umowy o dzieło, jako umowę o pracę. Projekt przewiduje nadmierną penalizację pracodawcy, który dokonał odmiennej interpretacji przepisów, tj. przy braku umyślnego działania.

10 Poszerzenie katalogu składników wykorzystywanych w prowadzonej działalności

Przychodem z działalności gospodarczej będzie przychód z odpłatnego zbycia składników będących rzeczami ruchomymi, wykorzystywanych na potrzeby związane z działalnością gospodarczą na podstawie umowy leasingu operacyjnego. Celem projektu jest przede wszystkim objęcie opodatkowaniem zbycia samochodów wykorzystywanych w działalności gospodarczej na podstawie leasingu, a następnie wykupionych i zbywanych jako majątek prywatny. Uszczelnianie systemu podatkowego, poprzez ograniczanie możliwości preferencyjnych rozwiązań podatkowych, można by uznać za zasadne gdyby towarzyszyła im obniżka stawek podatkowych. W obecnym kształcie, projekt wprowadza wiele restrykcji, podwyżek i biurokracji, w zamian dając w szczególności mniejszym przedsiębiorcom niewiele możliwości obniżenia podatków.

11 Wyłączenie z kosztów podatkowych odpisów amortyzacyjnych od budynków i lokali mieszkalnych.

Zgodnie z projektem ustawy amortyzacji nie będą podlegać m.in. budynki mieszkalne oraz lokale mieszkalne stanowiące odrębną nieruchomość, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz prawo do domu jednorodzinnego w spółdzielni mieszkaniowej, służące prowadzonej działalności gospodarczej lub wdzierżawiane albo wynajmowane na podstawie umowy. Uważamy projektowany przepis za zbyt restrykcyjny i nieuzasadniony. Zmiany uzasadnione są rzekomą „podwójną” ulgą w PIT (podaje się przykład korzystnego opodatkowania najmu lokali, które następnie są zbywane po 5 latach bez podatku). W tej sytuacji niezrozumiałe wydaje się wprowadzenie tego ograniczenia również do podatku CIT (tutaj bowiem ta podwójna ulga nie występuje).

Na rynku funkcjonują przedsiębiorcy których podstawową i faktyczną działalnością jest wynajem nieruchomości mieszkalnych. Należy rozróżnić osoby nabywające nieruchomości (jedną lub dwie lub nawet trzy) jako inwestycja „prywatna” (np. jako zabezpieczenie emerytury, czy dla dzieci w przyszłości) i poprzez wynajem spłacająca koszty zakupu nieruchomości, od przedsiębiorców

którzy na większą skalę wynajmują nieruchomości. Wprowadzenie tego typu ograniczeń znacząco zwiększy obciążenia fiskalne działalności (i tak już obciążonej dodatkową składką zdrowotną od dochodu, w tym przypadku wyższego ze względu na brak amortyzacji). Zmiana może wpłynąć na wzrost cen wynajmu mieszkań, a ewentualne podwyżki czynszu ostatecznie uderzą w najemców.

Jeśli celem projektowanych przepisów jest ograniczenie tego rodzaju korzyści podatkowych, należy rozważyć alternatywne rozwiązania, np. opodatkowanie przychodu ze sprzedaży lokali mieszkalnych będących składnikami w wprowadzonej działalności gospodarczej, podlegających amortyzacji, podobnie jak inne składniki majątku (przychód opodatkowany z działalności w ciągu 6 lat od wycofania składnika z działalności). W przypadku częściowego wykorzystania, opodatkowaniu podlegałby dochód proporcjonalnie przypadający na wykorzystywaną w działalności powierzchnię. Rozwiązanie pozwala osiągnąć efekt ograniczenia nieuzasadnionych korzyści podatkowych, a jednocześnie przedsiębiorcy zachowają prawo do opodatkowania działalności od faktycznego dochodu.

12 Ujednoczenie zasad opodatkowania przychodów z najmu zawieranych poza działalnością gospodarczą

Wprowadzenie jednolitych zasad opodatkowania przychodów z najmu, podnajmu, dzierżawy, poddzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze, zawieranych poza działalnością gospodarczą poprzez objęcie przychodów osiąganych z tego tytułu wyłącznie opodatkowaniem w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych.

Projekt ustawy zakłada rezygnację z opodatkowania na zasadach ogólnych według skali podatkowej dochodów osiąganych z tzw. „najmu prywatnego”. W tej sytuacji uzasadnione wydaje się doprecyzowanie czym jest najem składników nie związanych działalnością gospodarczą i wyraźne rozróżnienie „najmu prywatnego” od najmu stanowiącego działalność gospodarczą. Już dzisiaj bowiem powstają istotne wątpliwości interpretacyjne, i rozbieżne orzecznictwo w tym zakresie. Po wejściu w życie projektowanych przepisów, jeśli podatnik przyjmie, że najem stanowi tzw. najem prywatny i opodatkuje ryczałtem, a następnie organy podatkowe uznają najem za wykonywany w ramach działalności gospodarczej, to podatnik narażony jest dodatkowo na ryzyko istotnych zaległości podatkowych oraz ZUS – w sytuacji jeśli opodatkuje najem stawką 8,5% (ew. 12,5%) ryczałtu, zamiast 17% lub 32% (o ile osiąga inne dochody opodatkowane wg skali). Dodatkowo powstanie obowiązek zapłaty nowej, wyższej składki zdrowotnej, jeśli najem zostanie uznany za wykonywany w ramach działalności gospodarczej.

13 Zmniejszenie limitu wysokości transakcji gotówkowej między przedsiębiorcami do 8000 zł

Zgodnie z projektowaną zmianą przepisów art. 19 ustawy prawo przedsiębiorców obniża się z 15.000 zł do 8.000 zł, limit jednorazowej wartości transakcji związanych z wykonywaną działalnością gospodarczą, które objęte są obowiązkiem płatności za pośrednictwem rachunku płatniczego przedsiębiorcy. Z tym przepisem powiązane są również sankcje związane z wyłączeniem z kosztów uzyskania przychodów płatności dokonywanych z pominięciem rachunku bankowego. Zmniejszenie powyższego limitu uważamy za niekorzystne dla przedsiębiorców. Dzisiejsza rzeczywistość gospodarcza wciąż jeszcze wiąże się z koniecznością dokonywania opłat gotówkowych, i kwota 15.000 zł wydawała się w tym przypadku rozsądnym „kompromisem”.

14 Popularyzacja obrotu bezgotówkowego

- **Wprowadzenie obowiązku posiadania terminala płatniczego i limit transakcji gotówkowych z konsumentami**
- **Wprowadzenie szybkiego zwrotu VAT dla podatników bezgotówkowych oraz czasowe ograniczenia niektórych preferencji w VAT dla podatników „gotówkowych”**

Zgodnie z projektem, przedsiębiorca będzie miał obowiązek zapewnienia możliwości dokonywania zapłaty w miejscu, w którym działalność gospodarcza jest faktycznie wykonywana, przy użyciu instrumentu płatniczego (terminala płatniczego). Obowiązek będzie dotyczył podatników, zobowiązanych do prowadzenia ewidencji sprzedaży przy zastosowaniu kas rejestrujących. Założeniem projektowanej zmiany jest popularyzacja obrotu bezgotówkowego w Polsce formalnie poprzez ustawowy obowiązek, a w praktyce poprzez stworzenie zachęt w formie przyspieszonego zwrotu VAT lub odebrania przywilejów, np. w postaci kwartalnego rozliczania podatku (omówione poniżej).

Postulujemy, aby obowiązek posiadania terminala płatniczego dotyczył przedsiębiorców dokonujących transakcji przekraczających określony limit jednostkowy transakcji (np. 1.000 lub 2.000 zł), ewentualnie decydować powinien limit obrotów miesięcznych/ rocznych (do rozważenia wysokość limitu).

Przypisanie przychodu przedsiębiorcy, który przyjmuje zapłatę gotówką od konsumenta płatność za transakcję o wartości powyżej 20.000 zł (w takiej sytuacji konsument jest zobowiązany do dokonania płatności za pośrednictwem rachunku płatniczego, zgodnie z proponowanym nowym przepisem ustawy o prawach konsumenta). Przepis nadmiernie sankcjonujący odpowiedzialność po stronie przedsiębiorcy. Ponadto, jaka kwota będzie stanowiła przychód, w przypadku przedsiębiorcy opodatkowanego VAT?

W celu popularyzacji obrotu bezgotówkowego proponuje się również wprowadzenie szybkiego zwrotu VAT w terminie 15 dni dla podatnika realizującego sprzedaż detaliczną ewidencjonowaną przy użyciu kas rejestrujących online, pod warunkiem, że większość płatności dokonywana jest bezgotówkowo. W tym zakresie nie mamy zastrzeżeń, bowiem jest to przywilej a nie obowiązek choć ogólna uwaga jest taka, że rozwiązanie to jest obwarowane licznymi warunkami.

Projektowane przepisy przewidują dla podatnika, który mimo obowiązku nie zapewnił możliwości dokonywania zapłaty przy użyciu instrumentu płatniczego, czasowe ograniczenie możliwości stosowania rozliczeń kwartalnych oraz prawa do zwrotu VAT w terminie 25-dniowym. Związek ma poważne wątpliwości dotyczące negatywnych skutków wynikających z błędnej interpretacji przepisów podatkowych dotyczących obowiązku prowadzenia ewidencji za pomocą kas fiskalnych. W przypadku jeśli przedsiębiorca nieprawidłowo ustali prawo do zwolnienia z obowiązku prowadzenia ewidencji za pomocą kasy fiskalnej, jakie będą konsekwencje związane np. z utratą możliwości kwartalnego rozliczania VAT? Taki przedsiębiorca będzie narażony na powstanie zaległości podatkowych.

W pozostałym zakresie, zmiany VAT dotyczące WIS oraz grup podatkowych VAT, czy opcji opodatkowania usług finansowych, są mniej istotne z punktu widzenia niewielkich firm.

15. Krajowa Administracja Skarbowa

W art. 16 zaproponowano zmiany w ustawie o Krajowej Administracji Skarbowej /art. 94k i 94z/ dotyczące „nabycia sprawdzającego” i „tymczasowego zajęcia ruchomości”. Tego typu narzędzia źle kojarzą się przedsiębiorcom, zwłaszcza tym „starszym stażem”, którzy pamiętają rozwiązania z poprzednich systemów społeczno-gospodarczych.

Art. 10 ustawy Prawo przedsiębiorców, mówi wprost o tym, iż organ kieruje się w swoich działaniach zasadą zaufania do przedsiębiorcy. Przedsiębiorcy postrzegają zawarte w projekcie rozwiązania jako „nadprogramowe” narzędzie, którego negatywne skutki najbardziej odczują przedsiębiorcy mali i mikro – bezbronni wobec machiny administracyjnej. W ostatnich latach wprowadzono już dość innych narzędzi ułatwiających działanie aparatu skarbowego, wystarczy wspomnieć o JPK, kasach rejestrujących online, przewidywanym Centralnym Rejestrze Faktur, nie wspominając o Centralnym Rejestrze Beneficjentów Rzeczywistych, czy o rozwiązaniach dotyczących ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Kolejne pomysły znajdujące być może z punktu widzenia projektodawcy uzasadnienie w kontekście marginalnej sfery przestępczości gospodarczej, przez przeważającą większość przedsiębiorców postrzegane są jako przerost formy nad treścią i przykład łamania zasad Konstytucji Biznesu.

Podsumowanie

W ocenie ZRP zaproponowane zmiany prowadzą do znaczącego zwiększenia obciążeń podatkowych większości przedsiębiorców, ale również lepiej zarabiających pracowników i zleceniobiorców. To oni, w sposób naszym zdaniem nieproporcjonalny, poniosą koszty reform podatkowych. Zwiększenie obciążeń dla osób prowadzących działalność gospodarczą, w czasie kiedy wielu z nich walczy z problemami wywołanymi pandemią COVID-19, jest działaniem przeciwko polskim przedsiębiorcom.

W naszej ocenie, obniżenie opodatkowania osób mniej zarabiających choć pożądaną, również ze względu na zmniejszenie kosztów wynagrodzeń zatrudnianych przez przedsiębiorców pracowników – może okazać się iluzoryczną, m.in. ze względu na presję inflacyjną wywołaną zaproponowanymi zmianami. W niektórych branżach, w których popyt jest stosunkowo „sztywny”, wzrost obciążeń podatkowych przedsiębiorcy mogą zrekompensować podwyższonymi cenami.

W pozostałych branżach zwiększenie obciążeń podatkowych wpłynie negatywnie na sytuację przedsiębiorców w Polsce, co ograniczy inwestycje i w rezultacie wzrost gospodarczy. System podatkowy, oprócz funkcji redystrybucyjnej powinien przede wszystkim wspierać przedsiębiorców tworzących miejsca pracy oraz inwestycje, które są podstawą trwałego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego i szansą na szybkie wyjście z kryzysu wywołanego pandemią. Uważamy, że tak istotne reformy powinny być wprowadzane rozważnie, z uwzględnieniem interesów wszystkich uczestników obrotu gospodarczego, i bardziej równomiernie rozkładać ich ciężar.